

Naile Esra SAKA

*Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı,
Tekirdağ-Türkiye*

“Önce söz, sonra bitki, sonra bıçak” Asclepius

GİRİŞ

Genel Bilgi ve Tanımlar

Tıp: “Sağlığın korunması, astalığın giderilmesi, yatıştırılması veya önlenmesi ile ilgilenen bilim ve sanat (dalı)”. (Merriam-Webster) (1).

Alternatif Tıp: Modern tıp içinde ve/veya tıbbi tedaviler arasında kabul görmeyen, tıbbi tedaviler yerine kullanılan bir “sağlık hizmeti” modeli olarak tıp tarihini her döneminde gündemde olan bir alandır. Homeopati bu tedavi amaçlı sağlık sistemi içinde yer edinmiş bir alandır. Yüksek oksidasyon özelliği ile bakterileri etkisiz tedavilere örnektir.

Tamamlayıcı Tıp: Modern tıp içerisinde, tıbbi tedaviye destek (ek) olarak uygulanan hem bakım hem de hale getirmeyi destekleyen ozon tedavisi, bakterileri tamamen ortadan kaldırarak değil, etkisiz hale getirerek etkisizleştirilmesi, hem bakım hem de tedavi amaçlı kullanılması nedeniyle verilebilecek en iyi örnektir (2)

Tamamlayıcı ve alternatif tıp, Birleşmiş Milletler Ulusal Sağlık Enstitüsü (National Institutes of Health) tarafından “**belirli bir zaman diliminde belli bir toplum veya kültürdeki politik olarak baskın olan sağlık sisteminin dışında kalan bütün sağlık hizmetlerini, yöntemlerini, uygulamalarını ve bunlara eşlik eden teori ve inançları kapsayan geniş bir sağlık alanı**” şeklinde tanımlanmaktadır (3).

- 4 Şubat 2014 tarih ve 28903 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Sağlık Bakanlığı Sertifikalı Eğitim Yönetmeliği”
- 27 Ekim 2014 tarih ve 29158 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği” (10,21).

Kaynakça

1. Karaca Ş. “Doğal Tıp, Alternatif Tıp, Tamamlayıcı Tıp nedir?”. 23 Haziran 2011, www.ekolojikrehber.com,http://ekolojikrehber.com/saglik/dogal-tip-alternatif-tip-tamamlayici-tip-nedir/ 19.05.2019.
2. Mıhçıoğlu E. Geleneksel, tamamlayıcı ve alternatif tıbbın reklam hukukundaki yeri. T.C. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuki Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tez, Gaziantep, Kasım 2018.
3. National Institute of Health. Panel on definition and description. Defining and describing complementary and alternative medicine. CAM ResearchMethodology Conference. April 1995. Altern Their and Health Med 1997; 3: 49-57.
4. World Health Organization. General guidelines for methodologies on research and evaluation of traditional medicine. Geneva: World Health Organization, 2000.
5. Polat G., Yıldırım G., Polat H.H. Tamamlayıcı alternatif tıp ile ilgili gazete haberlerinin gazetecilik, halk sağlığı ve tıbbi etik boyutuyla değerlendirilmesi. International Journal of Human Sciences, 2014;11(1): 814-835.
6. National Center for Complementary and Integrative Health [internet]. Complementary, alternative, or integrative health: what’s in a name? [cited 2019 Feb 27]. Available from: https://nccih.nih.gov/health/in-tegrative-health.
7. European Federation for Complementary and Alternative Medicine [internet]. CAM Definition [cited 2019 Feb 27]. Available from: http://www.efcam.eu/cam/cam-definition/.
8. Mollahaliloğlu S, Uğurlu FG, Kalaycı MZ, Öztaş D. The new period in traditional and complementary medicine. Ankara Medical Journal 2015;15(2):102-5.
9. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BlhZCq52Jm4J:www.integratifip.com/+&cd= 2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr 20.05.2019.
10. Ünal M, Dağdeviren HN. Geleneksel ve tamamlayıcı tıp yöntemleri. Euras J Fam Med 2019;8(1):1-9. doi:10.33880/ejfm.2019080101.
11. Özçelik H, Fadiloğlu Ç (2009). Kanser hastalarının tamamlayıcı ve alternatif kullanım nedenleri. Türk Onkoloji Dergisi, 24 (1): 48-52.
12. Oral B, Öztürk A, Balcı E, Sevinç N. Aile sağlığı merkezine başvuranların geleneksel/alternatif tıpla ilgili görüşleri ve kullanım durumu. TAF Prev Med Bull 2016;15(2):75.
13. Sağkal T, Demiral S, Odabaş H, Altunok E. Kırsal kesimde yaşayan yaşlı bireylerin tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerini kullanma durumları. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi 2013;27(1):19-26.
14. Dedeli Ö, Karadakovan A. Yaşlı bireylerde ilaç kullanımı, tamamlayıcı ve alternatif tedavi uygulamalarının incelenmesi. Spatula DD 2011;1(1):23-32.
15. Düzen KÖ, Korkmaz M. Kanser hastalarında, semptom kontrolü ve tamamlayıcı ve alternatif tıp kullanımı. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi 2015;8(2):67-76.

16. Erdoğan Z, Oğuz S, Erol E. Kalp hastalarının tamamlayıcı tedavileri kullanma durumu. *Spatula DD* 2012;2(3):135-9.
17. Weizman AV, Ahn E, Thanabalan R, Leung W, Croitoru K, Silverberg MS, et al. Characterization of complementary and alternative medicine use and its impact on medication adherence in inflammatory bowel disease. *Alimentary Pharmacology & Therapeutics* 2012;35(3):342-9.
18. Naja F, Alameddine M, Itani L, Shoaib H, Hariri D, Talhouk S. The use of complementary and alternative medicine among lebanese adults: results from a national survey. *Evidence- Based Complementary and Alternative Medicine* 2015;1-10.
19. Dişsiz G, Yılmaz M. Complementary and alternative therapies and health literacy in cancer patients. *Complementary Therapies in Clinical Practice* 2016;23:34-9. doi: 10.1016/j.ctcp.2016.02.004.
20. Akupunktur Tedavi Yönetmeliği. Resmi Gazete Sayı No:20885 (29.05.1991).
21. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği. Resmi Gazete Sayı No:29158. (27.10.2014).
22. Mordeniz C. (2018) Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Malpraktis. 1. Sağlık Mesleki Eğitimi Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı, İstanbul :59-71.
23. <https://www.ttb.org.tr/kutuphane/bitkisel.pdf> Erişim Tarihi:20.05.2019. Bitkisel Ürünler ve Sağlık: Bilimsel Çerçeve ve Etik Açısından Yaklaşım. Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, Ekim 2012;6-9.
24. Çankaya İ. (2014) Fitoterapi'ye Genel Bakış. Geleneksel Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamalarına Uluslararası Bakış Konferans Bildiri Kitabı, Türk Kızılay Yayınevi. Ankara:87-92.
25. Achterberg Jean. (2009), *Kadın Şifacılar* (Çev:Bilgi Altınok), İstanbul, Everest Yay.:12-15.
26. Mazıcioğlu M. (2013) Aile Hekimliği Uygulamalarında Fitoterapi. 3. Uluslararası Trakya Aile Hekimliği Kongre Kitabı:22-4.
27. Lietman PS. Herbal medicine development: a plea for a rigorous scientific foundation. *American journal of therapeutics*. 2012;19(5):351-6.
28. Oga EF, Sekine S, Shitara Y, et al. Pharmacokinetic herb-drug interactions: Insight into mechanisms and consequences. *European journal of drug metabolism and pharmacokinetics*. 2016; 41(2):93-108.
29. Zeybek AU. (2014) Aromaterapi ve Uygulama Alanları. Geleneksel Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamalarına Uluslararası Bakış Konferans Bildiri Kitabı, Türk Kızılay Yayınevi. Ankara:99-100.
30. World Health Organization. Regulatory situation of herbal medicines: a worldwide review. Geneva, World Health Organization, 1998 (unpublished document WHO/TRM/98.1; available on request from Traditional Medicine (TRM/EDM/HTP), World Health Organization, 1211 Geneva 27, Switzerland).
31. Şarışen Ö, Çalışkan D. Fitoterapi: Bitkilerle Tedaviye Dikkat (!). *Sted*, 2005;14(8):182-7.
32. Uzun MB, Aykaç G, Özçelikay G. Bitkisel ürünlerin yanlış kullanımı ve zararları. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi* 2014;4(3):1-5.
33. http://www.ttb.org.tr/kutuphane/gatt_2017.pdf Erişim tarihi: 20.05.2019.
34. Bunchorntavakul C, Reddy KR. Reviewarticle: herband dietary supplement hepatotoxicity. *Aliment Pharmacol Ther*. 2013 Jan;37(1):3-17.

35. Ghulam M, A. Rawaba, A. Asia, S. Sumaira and J. Amer. Bioactive compounds from medicinal plants and their importance in drug discovery in Pakistan. *Matrix Science Pharma*. 2017; 1(1): 17-26.
36. *Bulletin of the World Health Organization Past issues* (2008); 86(8):577-656
37. Coşkun M, Göker HA. Bitkisel Ürünlerde Analizin Önemi. *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi, Türk Eczacıları Birliği Yayını*. 2012;(27-28):30-4.
38. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç Ve tıbbi Cihaz Kurumu TİTCK/ Analiz Ve Kontrol Laboratuvarları Dairesi Başkanlığı Numune Kabul Kriterleri Prosedürü. Form no: F04/KYB/00 Kod No: PR10/KYB. Yayın Tarihi/No:31.05.2019/04:1-16. https://titck.gov.tr/storage/Archive/2019/contentFile/PR10%20-%20Numune%20Kabul%20Prosed%3%BCr%3%BC%20Web_1b5a6b8f-3a71-44d3-bc8c-d3c2ecaefd6a.pdf. Erişim Tarihi:31.05.2019.
39. Gıda Ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik. Resmi Gazete Sayı No:28145. (17.12.2011). <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.15595&Mevzuatlliski=0&sourceXmlSearch=g%C4%B1da%20g%C3%BCvenli%C4%9Fi> Erişim Tarihi:03.06.2019.
40. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç Ve tıbbi Cihaz Kurumu Aktarlar, Baharatçılar ve Benzeri Dükkanlar Hakkında 14.03.2016 tarih-46085174 sayılı 2016/8 no'lu Genelge. Resmi Gazete Sayı No:5777. (01.10.1985). <https://titck.gov.tr/storage/legislation/PrMEZZil.pdf> Erişim Tarihi:03.06.2019.